

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **A., d. s. s., B., L.**, zastúpeného advokátskou kanceláriou C., s. r. o., B., Z., proti žalovanému: **A., s. r. o., B., R., o zaplataenie 2 910 000,- Sk /96 594,30 eur/ s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 22 Cb 127/2008, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti medzitýmnemu rozsudku Okresného súdu Bratislava III, č. k. 22 Cb 127/08-77, zo dňa 14. 10. 2008, v spojení s opravným uznesením zo 07. 11. 2008 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 3 Cob 24/2011-304, zo dňa 28. 09. 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky medzitýmny rozsudok Okresného súdu Bratislava III, č. k. 22 Cb 127/2008-77, zo dňa 14. 10. 2008, v spojení s opravným uznesením zo dňa 07. 11. 2008 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 3 Cob 24/2011-304, zo dňa 28. 09. 2011 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava III mezitýmnym rozsudkom, č. k. 22 Cb 127/2008-77 zo dňa 14. 10. 2008 v spojení s opravným uznesením zo dňa 07. 11. 2008 určil, že žalobcovi nevznikol nárok na storno provízie voči žalovanému.

V odôvodnení uviedol, že v Zmluve o zastúpení a v províznych podmienkach nemajú zmluvné strany dohodnuté ustanovenie o stornoprovízii pre organizátora. Stornoprovízie si dohodol žalobca len so sprostredkovateľmi, s ktorými uzatvoril zmluvy žalobca priamo a Provízne podmienky dohodol žalobca priamo so sprostredkovateľmi, v dôsledku čoho žalobcovi vznikol nárok na stornoprovízie iba voči sprostredkovateľom, a to vo výške 100 %, čím by ďalšie uplatnenie stornoprovízii voči žalovanému ako organizátorovi bolo duplicitné.

Žalobca uzatvoril zmluvu s organizátorom, súčasťou ktorej sú Provízne podmienky, podľa ktorých má organizátor nárok na províziu, odvodenú od provízie sprostredkovateľov, ale žiadne ustanovenie o stornoprovíziách a podmienkach na uplatnenie stornoprovízií voči organizátorovi nebolo zmluvne dohodnuté, v dôsledku čoho žalobcovi právny titul na uplatnenie stornoprovízií voči žalovanému ako organizátorovi nevznikol.

Žalobca podal proti medzitýmne mu rozsudku odvolanie, o ktorom Krajský súd v Bratislave rozhodol tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p.

Na základe podnetu žalobcu podal dňa 26. 04. 2010 generálny prokurátor Slovenskej republiky Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie proti medzitýmne mu rozsudku Okresného súdu Bratislava III, č. k. 22 Cb 127/2008-77, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, č. k. 3 Cob 356/2008-105 zo dňa 15. 07. 2009.

Mimoriadne dovolanie bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 4 MObdo 1/2010 z 31. 05. 2010 odmietnuté z dôvodu, že neboli splnené zákonné podmienky prípustnosti dovolania, keďže napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nebol žalovanému riadne doručený, čím nenadobudol právoplatnosť, pričom uvedená skutočnosť bola v mimoriadnom dovolaní namietaná.

Žalobca podal dňa 05. 10. 2009 na Ústavný súd Slovenskej republiky ústavnú sťažnosť, o ktorej bolo rozhodnuté nálezom zo dňa 21. 10. 2010, sp. zn. I.ÚS 126/2010-33 tak, že došlo k porušeniu práva žalobcu na súdnu ochranu, v dôsledku čoho bol rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 3 Cob 356/2008-105 z 15. 07. 2009 zrušený a vec vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie.

Odvolací súd vec opätovne prejednal a po doplnení dokazovania prečítaním listinných dôkazov znovu dospel k záveru, že medzitýmny rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny, v dôsledku čoho rozsudkom č. k. 3 Cob 24/2011-304 zo dňa 28. 09. 2011 medzitýmny rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť dňa 18. 10. 2011. Podľa dovolateľa rozsudkom okresného ako aj krajského súdu bol porušený zákon.

Podľa názoru dovolateľa v dosiaľ vykonanom dokazovaní bolo jednoznačne preukázané, aký bol obsah Zmluvy o zastúpení v znení Dodatku č. 1. Zo znenia týchto dokumentov jednoznačne vyplýva, že predmetom daného právneho vzťahu bolo obchodné zastúpenie v zmysle § 652 a nasl. Obchodného zákonníka. Vzhľadom na základné náležitosti takejto zmluvy je zrejmé, že daný právny vzťah je korelatívny a jeho obsahom sú vzájomné práva a povinnosti zmluvných strán, ktoré sa vzájomne podmieňujú. Činnosť, na ktorú sa žalovaný zmluvne zaviazal, špecifikuje článok II. Zmluvy o zastúpení. Na druhej strane za vykonanie tejto činnosti prináležala žalovanému odmena vo forme provízie. Úprava provízie bola zmluvnými stranami dohodnutá v čl. V zmluvy o zastúpení, pričom uvedený článok vo svojom obsahu odkazuje na provízne podmienky, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť Zmluvy o zastúpení. Zmluvne dohodnuté provízne podmienky boli revidované Dodatkom č.1 Zmluvy o zastúpení. V znení uvedeného dodatku boli provízne podmienky nastavené tak, že ustanovili v bode 3 aj možnosť zániku nároku na províziu. Konkrétne uvedený bod svojím obsahom vo vzťahu k vzniku a zániku nároku organizátora na províziu odkazuje na provízne podmienky konkrétneho sprostredkovateľa. Je preto zrejmé, že Zmluva o zastúpení, ktorej neoddeliteľnou súčasťou boli provízne podmienky, upravovala vznik a zánik provízie organizátora takým spôsobom, že v tomto smere odkazovala na provízne podmienky toho ktorého sprostredkovateľa.

Dovolateľ v tejto súvislosti poukazuje na právnu argumentáciu odvolacieho súdu, podľa ktorej nie je možné akceptovať prepojenosť dotknutých zmlúv, nakoľko organizátorovi /žalovanému/ neboli v čase uzatvárania dodatku známe ustanovenia zmlúv medzi žalobcom a konkrétnymi sprostredkovateľmi. Aj keď posúdenie tejto právnej otázky možno považovať za obzvlášť dôležité, odvolací súd urobil jednoznačný záver bez toho, aby toto tvrdenie podporil skutkovými zisteniami, resp. aby svoje tvrdenie vyvodil z presvedčivej právnej úvahy. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na zásady, tvoriace obsah obchodnoprávných vzťahov, pre ktoré je typická rovnosť zmluvných strán.

Z konštatovania odvolacieho súdu možno dospieť k záveru, že žalovaný dobrovoľne podpísal provízne podmienky a aj ich zmenu, hoci nemal vedomosť, čoho presne sa týkajú. Takýto argument je v príkrom rozpore s podstatou tohto úkonu. Provízne podmienky v znení Dodatku č. 1 obsahovali v bode 3 prvej vete ustanovenie, na základe ktorého sa určovala odmena organizátora vo výške X - násobku provízie príslušného sprostredkovateľa /príloha č.

1/. To znamená, že žalovaný mal už v čase podpisu províznych podmienok bližšiu vedomosť o obsahu províznych podmienok medzi žalobcom a sprostredkovateľom, keďže tieto tvorili prílohu províznych podmienok medzi ním a žalobcom. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný mal možnosť vopred sa oboznámiť s podmienkami vzniku a zániku nároku na províziu u konkrétneho sprostredkovateľa.

Odvolací súd sa nezaoberal otázkou prepojenosti dotknutých zmlúv, a bez vykonania dôkazu sa uspokojil s tvrdením, že žalovanému neboli obchodné podmienky jednotlivých sprostredkovateľov pri podpise predmetnej zmluvy známe.

Odvolací súd sa nedostatočne riadil ustanovením § 266 ods. 2 Obchodného zákonníka pri výklade výrazu „zánik nároku na províziu“ odlišne od výrazu „storno provízia“. Súd vyhodnotil tento výraz v zmysle ustanovenia § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka, podľa ktorého v pochybnostiach pri výklade výrazu, ktorý pripúšťa rôzny výklad, treba tento vykladať na ťarchu strany, ktorá ako prvá výraz použila, nezaoberal sa však výkladom výrazu v kontexte textu, v ktorého názve bol použitý. Ide o pojem, bežne zaužívaný vo finančnom sektore a je chápaný ako provízia, na ktorú nárok zanikol.

Je tiež potrebné poukázať na skutočnosť, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil aj aplikáciou právneho predpisu, ktorý doposiaľ nebol použitý, konkrétne vyslovil právny záver, že dohoda účastníkov, upravujúca zánik nároku na províziu v neprospech žalovaného by ako odporujúca zákonu bola podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatná.

Odvolací súd pred vydaním napadnutého rozhodnutia nariadil pojednávanie konané dňa 28. 09. 2011, z obsahu zápisnice však vyplýva, že súd nevyzval účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 O. s. p., aby sa vyjadrili k možnému použitiu tohto ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Odôvodneniu rozhodnutia súdu prvého stupňa chýba relevantná argumentácia ku konštatovaniu, že v prípade vrátenia vyplatených provízií by išlo o duplicitné plnenie. Nie je tiež zrejmé, v akej súvislosti považoval konajúci súd vrátenie provízie žalovaným žalobcovi

za duplicitné. Žalovaný mal vrátiť iba plnenie, ktoré mu bolo poskytnuté ako organizátorovi a nie jednotlivé plnenia, ktoré boli poskytnuté sprostredkovateľom. Táto skutočnosť nebola dostatočne ozrejmenej dokonca ani po vrátení veci odvolaciemu súdu.

Rozhodnutie súdu prvého stupňa je okrem toho nedostatočne odôvodnené, a preto nepreskúmateľné. Rovnako z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, že v ňom absentuje akákoľvek úvaha súdu o tom, ktoré skutočnosti mal v priebehu konania za dokázané a ktoré nie. Uvedené je v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p., keďže súd má povinnosť vyhotoviť argumentačne logické a presvedčivé odôvodnenie.

Uvedenou vadou trpí aj odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, a to napriek skutočnosti, že táto povinnosť bola premietnutá v právnom názore Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ani z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nevyplývajú dostatočné odpovede, akým spôsobom sa tento vysporiadal s právnou argumentáciou žalobcu a na podklade akých dôkazov postavil svoje rozhodnutie, čím fakticky odňal účastníkovi konania možnosť konať pred súdom /§ 237 písm. f/ O. s. p./.

Odvolací súd náležite neakceptoval právny záver Ústavného súdu Slovenskej republiky v tom, že sa presvedčivým spôsobom nevysporiadal s odvolaním žalobcu /str. 11, str. 12 nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 126/2010 z 21. 10. 2010/.

S poukazom na uvedené skutočnosti generálny prokurátor navrhol, aby dovolací súd mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že sa stotožňuje s názorom vyjadreným v mimoriadnom dovolaní, podľa ktorého rozsudkom okresného ako aj krajského súdu bol porušený zákon z dôvodu zjavne nesprávneho právneho posúdenia veci, odňatia možnosti konať pred súdom na strane žalobcu ako aj nepreskúmateľnosti predmetných rozhodnutí. Je preto dôvod na zrušenie mimoriadnym dovolaním napadnutých rozhodnutí a vrátenie veci s dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací /§ 10a ods. 3 O. s. p./ zistil, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas oprávneným subjektom, a že pre jeho podanie boli splnené zákonné podmienky podľa § 243e ods. 1 O. s. p., keďže právoplatným rozhodnutím

súdu bol porušený zákon, a vyžaduje to ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických, resp. právnických osôb, a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. S poukazom na to, že v predmetnej veci sú splnené zákonné podmienky pre podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 243e ods. 1, ods. 2 O. s. p. a § 243f ods. 1 O. s. p. dovolací súd preskúmal právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa ako aj odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo, bez nariadenia dovolacieho pojednávania /§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O. s. p./ v rozsahu, napadnutom generálnym prokurátorom a ním uplatnených dovolacích dôvodov podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je v predmetnej veci prípustné a tiež dôvodné.

Z ustanovenia § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom mimoriadneho dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane vecného vymedzenia. Viazanosť dovolacími dôvodmi sa prejavuje tým, že dovolací súd je oprávnený preskúmať len tie skutkové a právne otázky, ktoré dovolateľ v dovolaní namieta.

Dovolateľ v dovolaní poukazuje na existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 243f ods. 1 písm. a/ O. s. p., teda že v konaní došlo k vadám, uvedeným v § 237f O. s. p., /účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom/ ako aj na dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p., t. j. že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dôvodom, zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 f/ O. s. p. je taký postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska tohto ustanovenia významná sa jedná najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. zakladá aj absencia riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v dôsledku čoho je nepreskúmateľné.

Dovolací súd sa stotožnil s názorom dovolateľa, že napadnuté rozhodnutia obsahujú nedostatočné odôvodnenie toho, na základe akých skutočností dospeli sudy k jednoznačnému záveru, že žalovanému ako organizátorovi v zmysle Zmluvy o obchodnom zastúpení a

spolupráci v oblasti organizácie sprostredkovania starobného dôchodkového sporenia, uzavretej medzi právnymi predchodcami účastníkov konania dňa 01. 11. 2004 neboli v čase uzatvárania Dodatku č. 1 známe ustanovenia zmlúv medzi žalobcom a konkrétnymi sprostredkovateľmi. Uvedené konštatovanie súdy neodôvodnili žiadnymi skutkovými zisteniami a rovnako sa v odôvodnení napadnutých rozhodnutí nedostatočne vysporiadali s názorom, podľa ktorého by uplatnenie storna provízie voči žalovanému ako organizátorovi bolo duplicitné.

Štruktúra práva na odôvodnenie rozhodnutia je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O. s. p., v zmysle ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ /žalobca/ domáha, a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca /žalovaný/, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd /vrátane odvolacieho/ musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, z odôvodnenia rozhodnutia však musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie významné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia. S poukazom na obsahovú, vecnú a právnu stránku napadnutých rozhodnutí dospel dovolací súd k záveru, že právo žalobcu na riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí bolo porušené.

Podľa § 213 ods. 2 O. s. p., ak je odvolací súd toho názoru, že na vec sa vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Odvolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že vzhľadom na ustanovenie § 662 ods. 2 Obchodného zákonníka dohoda účastníkov, upravujúca zánik nároku na províziu v neprospech obchodného zástupcu, teda v prejednávanej veci v neprospech žalovaného, by bola pre rozpor so zákonom neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

Ako vyplýva zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom zo dňa 28. 09. 2011, odvolací súd podľa citovaného ustanovenia nepostupoval a žalobcovi nevytvoril procesnú možnosť vyjadriť sa k aplikácii právnej normy, ktorá pri rozhodovaní veci súdom prvého stupňa nebola použitá ako relevantná. Takýto procesný postup odvolacieho súdu vykazuje vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Dovolateľ tiež namieta existenciu vady konania v zmysle § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p., t. j. že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci.

Právnym posúdením veci je treba rozumieť činnosť, pri ktorej súd zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu úpravu na zistený skutkový stav. O takýto prípad sa jedná vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť, alebo ak súd aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Predmetom konania je právo na vrátenie provízie žalovaného ako organizátora v zmysle Zmluvy o obchodnom zastúpení a spolupráci v oblasti organizácie sprostredkovania starobného dôchodkového sporenia zo dňa 01. 11. 2004, uzavretej podľa § 652 a nasl. Obchodného zákonníka, súčasťou ktorej sú provízne podmienky, ktoré boli Dodatkom č. 1 k Zmluve o obchodnom zastúpení zo dňa 02. 02. 2005 zmenené a nahradené províznymi podmienkami zo dňa 02. 02. 2005. Tieto provízne podmienky v bode 3 upravujú vznik a zánik nároku na províziu ako aj podmienky jej vyplatenia tak, že u organizátora sa primerane posudzujú podľa podmienok uvedených v províznych podmienkach konkrétneho sprostredkovateľa, ktoré tvoria súčasť jeho zmluvy o sprostredkovaní starobného dôchodkového sporenia.

Uvedené ustanovenie províznych podmienok zánik nároku žalovaného ako organizátora v zmysle Zmluvy o obchodnom zastúpení viaže na podmienky pre tento postup, ktoré platia vo vzťahu k sprostredkovateľovi, pričom sa jedná o dve samostatné provízie. Možno preto považovať za dôvodnú námietku dovolateľa, podľa ktorej sa obidva súdy nedostatočne zaoberali otázkou vzájomnej prepojenosti obidvoch zmlúv, v dôsledku čoho napadnuté rozhodnutia spočívajú aj na nesprávnom právnom posúdení veci.

Na základe uvedených skutočností dovolací súd podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243b ods. 2, § 243b ods. 4 a § 243b ods. 3 O. s. p. dovolaním napadnutý rozsudok

odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní, v ktorom je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom dovolacieho súdu /§ 243i ods. 2 v spojení s § 243d ods. 1 O. s. p./ súd prvého stupňa vo veci opätovne rozhodne a svoje rozhodnutie náležité odôvodní v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania /§ 243i ods. 2 v spojení s § 243d ods. 1 O. s. p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. júna 2013

JUDr. Viera Pepelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Mgr. Monika Poliačiková